

ANA ŠTURM

Seks, laži in video na zahtevo

V teku pandemijskega leta se nas je večina navadila, bolje rečeno sprijaznila s tem, da naša eksistenca postaja vse bolj digitalna. Vsakodnevna interakcija s svetom se je opazno spremenila. V času pospešenega razkrajanja družbenega tkiva naša odvisnost od tehnologije postaja kronična. Kot je bilo že večkrat zapisano, nas je epidemija koronavirusa drastično opozorila na hude sistemske razpoke in na naš prag naplavila pglavitne antagonizme sodobne družbe, ki so enostavno preveliki, da bi jih lahko znova pometli pod preprogo. Tudi zato smo najbrž lahko pričakovali, da bo na letošnjem Berlinalu, ki je na spletu potekal med 1. in 5. marcem, odmeval film, ki skuša *in medias res* reflektirati trenutno alarmanтно stanje sveta. Ta film je **Bad Luck Banging or Loony Porn** (Babardeală cu bucluc sau porno balamuc, 2021, Radu Jude) in ni mogel biti drugega kot obscena komedija.

»Zlatega medveda podelujemo filmu, ki poseduje tisto redko lastnost umetniškega dela, ki bo preživelo preizkus časa. To je, da na platnu (žirija je filme gledala v živo, v kinu, op. a.) ujame vsebino in esenco, misli in telesnost, vrednote in surovost trenutnega stanja sveta – trenutek človeškega obstoja, v katerem se nahajamo tukaj in zdaj. Slednje doseže tako, da (s)provocira duha našega časa (t. i. zeitgeist), ga oklofuta in izzove na dvoboj. [...] Gledalca napada, evocira nestrinjanje in prav nikogar ne pusti na varni distanci,« je v obrazilu nagrade zapisala mednarodna žirija, sestavljena iz šestih režiserjev in režiserk, nekdanjih prejemnikov in prejemnic te prestižne festivalske nagrade (Mohammad Rasoulof, Nadav Lapid, Adina Pintilie, Ildikó Enyedi, Gianfranco Rosi, Jasmila Žbanić).

Judejev satirični filmski triptih se začne s skoraj antropološkimi podobami Bukarešte, s pomočjo katerih spremljamo učiteljico zgodovine Emi, ki je na poti na izredni roditeljski

sestane. Ulice glavnega romunskega mesta so polne malodušnih, pa tudi napetih in besnih državljanov, ki se ne držijo cestnih pravil (režiserja zabavajo predvsem enormni štirikolesniki, ki blokirajo pločnike) in brez dobrega razloga v trgovini ali na ulici verbalno napadajo drug drugega. Ozračje je naelektreno od strahu in nemoči. Podobe pisanih ulic, na katerih je ves čas prisoten zvok siren, delujejo kot multiplificirano ogledalo nove človeške vrste – *homo maskus*. Ljudje z maskami na komolcu, okoli zapestja, v roki, pod brado, pod nosom, z masko, ki jim visi z ušesa ... Ko se Emi ustavi v lekarni, da bi si kupila pomirjevalo, starejša ženska nasproti nje masko med pogovorom nonšalantno sname z obraza. Ta prizor me je res nasmejal. Vsem nam domačne podobe pandemijskega »bontona« (ki ga še vedno nismo osvojili) delujejo presenetljivo katarzično – kot da jih šele v trenutku, ko jih uzremo na platnu/zaslonu, lahko v celoti sprejmemo oziroma reflektiramo kot del naše nadvse bizarne nove realnosti.

Kot izvemo prek telefonskih pogovorov, ki jih Emi opravi med hojo po mestu, se je na Pornhubu, kanadski spletni platformi za pornografske vsebine (med pandemijo naj bi pretakanje pornografskih vsebin ponekod poskočilo kar za 25 %), brez njenega privoljenja znašel ekspliciten domač videoposnetek, ki sta ga v navalu strasti posnela z možem. Kako in zakaj se je to zgodilo, Judeja ne zanima. Tisto, kar ga zanima, je odziv na omenjeni dogodek. Viralnost in psevdomorálnost internetnih kanalov sta zagotovljeni, tabloidi v iskanju naslednje sočne novice zgodbo pograbijo z obema rokama in vulkan gneva, besa in srda je pripravljen na izbruh.

Judejevi politično nekorektni filmi vedno prinašajo nenavadno filmsko izkušnjo in tudi tokrat ni nič drugače. V drugem delu triptiha, ki nosi naslov »Kratek slovar anekdot, znakov in čudes«, je na vrsti vizualna abeceda sodobnih

nesmislov: absurdnih dejstev, ekscesov, fenomenov in sramotnih krivic, ki prinašajo režiserjev značilno provokativen komentar oziroma kritiko romunske družbe in v podaljškju tudi našega časa. Porumenele arhivske fotografije kolonialistov, ki za prsi držijo domorodke, dokumenti o smrti romunskega delavca v Italiji, ki si ni mogel privoščiti zobozdravnika, si sam izpulil zob in nato umrl zaradi zastrupitve krvi, posnetki nekdanjega policista, zdaj voznika avtobusa, kako pretepa Romko, ki se želi peljati na »njegovem« avtobusu. Kar nekaj »anekdot, znakov in čudes« se ukvarja tudi s perečim odnosom globalno vse bolj mizogine družbe do žensk.

Jude nam v tem drugem delu pripravi zanimiv poligon za razmislek o zaključnem delu filma, v katerem smo na roditeljskem sestanku (ki poteka na vrtu pred šolo, s stoli na varni distanci) priča pravičniškemu obračunu »zaskrbljenih« staršev z Emi. Podobno kot razni rasizmi, šovinizmi, fašizmi in homofobija vsak dan bruhajo iz medijev in družabnih omrežij, v tem primeru bruhajo iz staršev. Sočni besedni dvoboji spominjajo na tiste iz filma **Masaker** (Carnage, 2011, Roman Polanski), posnetega po igri francoske

komediografinje Yasmine Reza. Jude parodira (seksualno) histerijo, moralno paniko in (politično) hipokrizijo, ki prežemajo vse pore sodobne družbe; razkriva jih kot *modus operandi* propadajoče civilizacije, ki obsoja, preden zares razume, in se trudi vsako pomembno informacijo prikriti z množico nepomembnih, banalnih vsebin.

»Humor je dobrohotna zmožnost prepoznati norost v tem, kar velja za normalno in dostojno; in prepoznati razpoke v tistem, kar velja za resnico,« je nekoč dejal Charles Chaplin. In zdi se, da Jude počne prav to. Film je nastajal poleti, sredi pandemije in v času karantene, a romunski režiser nam v njem kljub temu uspe ponuditi odmik od mučne koronarealnosti, začasno sprostitev. Z gesto humorja poskrbi za prebujenost, kritično naslovi stanje današnje družbe, zamaje gledalčev pogled na svet in ustvari prostor za nekoliko drugačno percepcijo stvarnosti. Judejeva konceptualna komedija absurda tako postane najboljši odgovor na katastrofo, ki jo je v zadnjem letu doživelo človeštvo, saj s komičnostjo nezamisljivo krutost prestavi nazaj v območje človeškega, kjer se z njo lahko soočimo. ■

